

ΕΝΑ

Στο κέντρο της μητρόπολης υπήρχε ένα αντίγραφο του Ουρανού που λεγόταν Χρυσός Οίκος. Η οροφή του απλωνόταν σαν λουλούδι κι ακριδώς από κάτω, σε μια εσοχή στο μέγεθος ανθρώπινου κορμιού, αναπαυόταν μέσα σε λευκόχρυσο σάβανο το σώμα του κακόμοιρου πρίγκιπα Ρούφου. Τα πόδια του ήταν ακουμπισμένα στο ευλογημένο κατώφλι του Οίκου, ενώ εκεί όπου θα έπρεπε να είναι το κεφάλι του διακρινόταν κάτι σαν φωλιά χρυσοποίκιλτων άστρων.

Τουλάχιστον εκεί θα ακουμπούσε το κεφάλι του υπό άλλες συνθήκες. Ο φονιάς του πρίγκιπα Ρούφου τον είχε αποκεφαλίσει. Η Φρουρά είχε ψάξει παντού, σε δάση και βάλτους, αναζητώντας μάταια το κεφάλι του πρίγκιπα. Η μοίρα του ήταν να θαφτεί χωρίς αυτό.

Στεκόμουν στα σκαλοπάτια της εξέδρας για τη χορωδία, απέναντι από τον νεκρό. Από το ψηλό μπαλκόνι του άμβωνα στ' αριστερά μου ο επίσκοπος προσευχόταν πά-

νω από τον Χρυσό Οίκο, τη βασιλική οικογένεια και τους ευγενείς, που είχαν μαζευτεί για να πενήθσουν στην καρδιά του ναού. Στον χώρο πίσω από ένα ξύλινο κιγκλίδωμα ήταν μαζεμένοι οι κοινοί θνητοί, που είχαν γεμίσει τον ναό για να πενήθσουν κι αυτοί. Μόλις τελείωνε την προσευχή του ο επίσκοπος, θα ήταν η σειρά μου να παίξω την Επίκληση στον άγιο Ευστάθιο, εκείνον που συνοδεύει τις ψυχές μέχρι τη Σκάλα του Ουρανού. Λικνιζόμουν ζαλισμένη, τρομοκρατημένη, σαν να μου είχαν ζητήσει να παίξω φλάουτο πάνω σε ανεμοδαρμένο δρόαχο.

Στην πραγματικότητα, ούτε καν μου είχαν ζητήσει να παίξω. Δεν ήμουν στο πρόγραμμα. Φεύγοντας από το σπίτι, είχα υποσχεθεί στον μπαμπά ότι δε θα έπαιζα μπροστά σε κοινό. Την Επίκληση την είχα ακούσει κάνα δυο φορές, δεν την είχα παίξει όμως ποτέ. Ακόμα και το φλάουτο δεν ήταν το δικό μου.

Ωστόσο, ο βασικός σολίστας που είχα επιλέξει κάθισε πάνω στο όργανό του και το στράβωσε, ενώ ο αναπληρωματικός τα είχε τσούξει για να συγχωρεθεί η ψυχή του πρίγκιπα Ρούφου, και τώρα πικρά μετανιωμένος ξερονούσε έξω, στο περιστύλιο της μητρόπολης. Δεν υπήρχε δεύτερος αναπληρωματικός. Χωρίς την Επίκληση η κηδεία θα τινάζοταν στον αέρα. Εγώ ήμουν υπεύθυνη για τη μουσική, επομένως, η απόφαση ήταν δική μου.

Η προσευχή του επισκόπου έφτανε στο τέλος της. Περιέγραφε τώρα την ένδοξη Ουράνια Πατρίδα, κατοικία των Αγίων Πάντων, εκεί που κάποια μέρα θα αναπαυόμασταν όλοι μας, ευτυχισμένοι για πάντα. Δεν ανέφερε την περίπτωση εξαιρέσεων. Δεν ήταν ανάγκη να το κάνει. Τα μάτια μου στράφηκαν άθελά μου προς τον δρόαχο

πρεσβευτή και την εκπρόσωπο καλής θέλησης της πρεσβείας του, που ήταν καθισμένοι πίσω από τους ευγενείς, αλλά μπροστά από τον όγλο. Παρευρίσκονταν ως σαα-ραντράι –δηλαδή με την ανθρωπίνη μορφή τους–, τους ξεχώριζες όμως από μακριά αν πρόσεχες τα ασημένια κουδουνάκια στους ώμους τους, τα άδεια καθίσματα γύρω τους και την απροθυμία τους να χαμηλώσουν το κεφάλι την ώρα της προσευχής.

Οι δράκοι δεν έχουν ψυχή. Κανείς δεν περιμένει ευ-λάδεια απ' αυτούς.

«Αμήν!» είπε τραγουδιστά ο επίσκοπος. Αυτή η φράση ήταν το σήμα για να αρχίσω να παίζω εγώ, εκείνη όμως ακριδώς τη στιγμή πρόσεξα μέσα στο πλήθος του κυρίως ναού, πίσω από το χώρισμα, τον πατέρα μου. Το πρόσωπό του ήταν ωχρο και τραδηγμένο. Άκουγα μέσα στο κεφάλι μου τα λόγια που είχε πει τη μέρα που έφυγα για την Αυλή, μόλις πριν δύο εβδομάδες: *Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να τραδήξεις πάνω σου την προσοχή. Κι αν δε σκεφτείς τη δική σου ασφάλεια, σκέψου τουλάχιστον όλα αυτά που θα χάσω εγώ!*

Ο επίσκοπος καθάρισε τον λαϊμό του, αλλά εμένα είχαν παγώσει τα σωθικά μου και με το ζόρι κατάφερα να πάρω ανάσα.

Απελπισμένη, τράδηξα το βλέμμα μου από τον πατέρα μου προσπαθώντας να εστιάσω σε κάτι καλύτερο.

Τα μάτια μου έπεσαν πάνω στη βασιλική οικογένεια, τρεις γενιές καθισμένες η μία δίπλα στην άλλη, απέναντι από τον Χρυσό Οίκο, ένα ταμπλό διδάν βουτηγμένο στο πένθος. Η βασίλισσα Λαβόντα είχε τους γκριζούς δοστρύχους της απλωμένους χαλαρά πάνω στους ώμους

της. Τα καταγάλανα μάτια της ήταν κόκκινα από το κλάμα για τον γιο της. Η πριγκίπισσα Ντιόν καθόταν αγέρωχη με βλέμμα αγριωπό, σαν να κατέστρωνε το σχέδιο για να εκδικηθεί τους φονιάδες του μικρού αδελφού της ή ίσως θυμωμένη και με τον ίδιο τον Ρούφο που δεν είχε καταφέρει να φτάσει τα σαράντα. Η πριγκίπισσα Γκλισσέλντα, κόρη της Ντιόν, είχε γείρει το χρυσαφένιο κεφάλι της στον ώμο της γιαγιάς της προσπαθώντας να την παρηγορήσει. Ο πρίγκιπας Λούσιαν Κιγκς, εξάδελφος και αρραβωνιαστικός της Γκλισσέλντα, καθόταν με άδειο βλέμμα λίγο πιο πέρα από την οικογένεια. Δεν ήταν γιος του πρίγκιπα Ρούφου, φαινόταν όμως συγγκλονισμένος και θλιμμένος, σαν να είχε χάσει τον πατέρα του.

Είχαν ανάγκη την ειρήνη του Ουρανού. Εγώ για τους αγίους δεν ήξερα πολλά, ήξερα όμως από θλίψη και μουσική και ήμουν σίγουρη ότι η μουσική είναι βάλασμα για τη θλίψη. Αυτή την παρηγοριά μπορούσα να την προσφέρω. Έφερα το φλάουτο στα χείλη μου και με τα μάτια στραμμένα στον θόλο του ναού άρχισα να παίζω.

Ξεκίνησα πολύ αργά, αδέβαιη για τη μελωδία, όμως οι νότες έμοιαζαν να έρχονται μόνες τους να με δρουν και η αυτοπεποίθησή μου τονώθηκε. Η μουσική έρεε από μένα σαν περιστέρι αφημένο ελεύθερο μέσα στον τεράστιο ναό. Η ίδια η μητρόπολη έντυνε τις νότες με έναν πλούτο αλλιώτικο, πρόσθετε το δικό της στίγμα, σαν να ήταν όργανό μου ακόμα κι αυτό το μεγαλόπρεπο κτίριο.

Υπάρχουν μελωδίες που μιλάνε σαν λέξεις, που ρέουν απλά και αδιάστα από ένα και μόνο καθαρό συναίσθημα. Η Επίκληση είναι ακριβώς αυτό, σαν να ήθελε ο συν-

θέτης της να ενσταλάξει σ' αυτήν την ουσία του πένθους, σαν να ήθελε να πει: *Ορίστε πώς είναι να χάνεις κάποιον.*

Επανέλαβα την Επίκληση δύο φορές, απρόθυμη να σταματήσω, με την αίσθηση ότι το τέλος της μουσικής θα ήταν μια ακόμη απτή απώλεια. Άφησα ελεύθερη την τελευταία νότα, τέντωσα τ' αυτιά μου για να πιάσω τον τελικό απόηχο, και μέσα μου ένιωσα πίεση, εξάντληση. Χειροκροτήματα δεν περιμένα, λόγω της περιστασης, αλλά η σιωπή που επικράτησε ήταν από μόνη της εκκωφαντική. Κοίταξα τη λαοθάλασσα απέναντί μου, τους συγκεντρωμένους ευγενείς και τους άλλους επίτιμους καλεσμένους, τον στριμωγμένο όγλο πέρα από το χώρισμα. Όλοι ήταν ακίνητοι, εκτός από τους δράκους που κουνιόντουσαν ανήσυχοι στα καθίσματά τους, και τον Όρμα, ο οποίος, στριμωγμένος πάνω στο χώρισμα, κυμάτιζε χωρίς λόγο το καπέλο του προς το μέρος μου.

Ήμουν απίστευτα εξουθενωμένη για να μου φανεί ενοχλητικός. Χαμήλωσα το κεφάλι μου και αποσύρθηκα από την κοινή θέα.

Ήμουν η νέα δοηθός του μουσουργού της Αυλής και είχα καταφέρει να πάρω τη θέση αφήνοντας εκτός είκοσι επτά άλλους μουσικούς, από πλανόδιους τροβαδούρους μέχρι φημισμένους δεξιοτέχνες. Εγώ έκανα την έκπληξη. Κανείς στο ωδείο δε με είχε πάρει στα σοβαρά, αφού ήμουν η προστατευόμενη του Όρμα, ο οποίος ήταν ένας ασήμαντος δάσκαλος της θεωρίας της μουσικής, όχι πραγματικός μουσικός. Έπαιζε κλαβεσίνο αρκετά ικανοποιητικά, αλλά, βέβαια, αυτό το όργανο παίζει καλά κι

από μόνο του, αρκεί να πατήσεις τα σωστά πλήκτρα. Του έλειπε το πάθος και η μουσικότητα. Κανείς δεν περίμενε κάποια επιτυχία από μαθητή αποκλειστικά δικό του.

Η ανωνυμία μου ήταν προσχεδιασμένη. Ο μπαμπάς μου είχε απαγορεύσει να συγχρωτίζομαι με τους άλλους μαθητές και τους δασκάλους, κάτι που έδρισκε λογικό, παρ' ότι ένιωθα μεγάλη μοναξιά. Δε μου είχε απαγορεύσει σαφώς τις ακροάσεις για να βρω κάποια δουλειά, ήξερα όμως πολύ καλά ότι δε θα ήθελε να το κάνω. Αυτό γινόταν συνήθως με μας: εκείνος έβαζε στενά όρια κι εγώ συμμορφωνόμουν, μέχρι τη στιγμή που δεν άντεχα πια. Και πάντα, αυτό που με ωθούσε πέρα από τα όρια που εκείνος θεωρούσε ασφαλή ήταν η μουσική. Ωστόσο, δεν περίμενα να τον δω τόσο οργισμένο όταν έμαθε ότι θα έφευγα από το σπίτι. Ήξερα ότι ο θυμός του είχε τις ρίζες του στο γεγονός ότι φοβόταν για μένα, ούτε κι αυτό όμως με βοηθούσε να αντέχω πιο εύκολα την κατάσταση.

Τώρα δούλευα για τον Βιρίδιο, τον μουσουργό της Αυλής, που είχε προβλήματα υγείας και χρειαζόταν οπωσδήποτε έναν βοηθό. Η τεσσαρακοστή επέτειος της Συνθήκης ανάμεσα στο Γκόρεντ και το γένος των δράκων κοντοζύγωνε, και ο Άρντμαγκαρ Κόμονοτ αυτοπροσώπως, ο μέγας στρατηγός των δράκων, θα κατέφθανε σε δέκα μέρες για τις εορταστικές εκδηλώσεις. Για τις συναυλίες, τους χορούς και τα άλλα μουσικά ψυχαγωγικά προγράμματα ήταν υπεύθυνος ο Βιρίδιος. Εγώ θα βοηθούσα στις ακροάσεις που θα γίνονταν για να βρεθούν οι καλλιτέχνες που θα συμμετείχαν στις παραστάσεις, καθώς και στην οργάνωση των προγραμμάτων, και

επίσης θα έκανα μάθημα κλαβεσίνου στην πριγκίπισσα Γκλισσέλντα, κάτι που ο Βιρίδιος έδρισκε πολύ βαρετό.

Μ' αυτά και μ' αυτά ήμουν πολύ απασχολημένη τις πρώτες δύο εβδομάδες, αλλά η απροσδόκητη διακοπή της προετοιμασίας λόγω της κηδείας μάς πήγε πίσω και ήταν πολλές οι δουλειές που έπρεπε να γίνουν. Η ποδάγρα του Βιρίδιου τον είχε ακινητοποιήσει, κι έτσι ολόκληρο το μουσικό πρόγραμμα έπεσε στις δικές μου πλάτες.

Η σορός του πρίγκιπα Ρούφου μεταφέρθηκε στην κρύπτη, συνοδευόμενη από σύσσωμη τη βασιλική οικογένεια, τους κληρικούς και τους πιο σημαντικούς προσκεκλημένους. Η χορωδία της μητρόπολης τραγουδούσε τον ύμνο της Αναχώρησης και το πλήθος είχε αρχίσει να διαλύεται. Εγώ χώθηκα παραπατώντας κάτω από την αψίδα. Δεν είχα παίξει ποτέ για κοινό μεγαλύτερο των δύο ατόμων και μου ήταν πρωτόγνωρη τόσο η αγωνία πριν το σόλο όσο και η εξάντληση μετά απ' αυτό.

Μα τους Αγίους του Ουρανού, ήταν σαν να στεκόμουν γυμνή μπροστά σ' όλο τον κόσμο.

Σκουντουφλούσα εδώ κι εκεί, δίνοντας συγχαρητήρια στους μουσικούς μου και επιδίδοντας την έξοδό τους. Ο Γκούνταρντ, που είχε αυτοδιοριστεί βοηθός μου, με πλησίασε διαστικά και με άγγιξε στον ώμο, κάτι που δεν μπορώ να πω ότι με ενθουσίασε. «Κυρία υποδιευθύντρια! Αυτό ήταν κάτι παραπάνω από όμορφο!»

Τον ευχαρίστησα κουνώντας βαριεστημένα το κεφάλι μου και τραδήχηκα πιο πίσω για να μη με φτάνει.

«Ένας ηλικιωμένος κύριος θέλει να σε δει» συνέχισε ο Γκούνταρντ. «Εμφανίστηκε την ώρα του σόλο σου, αλλά δεν τον αφήσαμε να πλησιάσει». Έδειξε πέρα από την

αψίδα, προς ένα παρεκκλήσι, όπου κοντοστεκόταν ένας γέρος. Τα σκουρόχρωμα χαρακτηριστικά του φανέρωναν ότι καταγόταν από τη μακρινή Πορφυρία. Είχε τα γκριζα μαλλιά του πλεγμένα όμορφα σε κοτσίδες και στο πρόσωπό του ήταν χαραγμένο ένα χαμόγελο.

«Ποιος είναι;» ρώτησα.

Ο Γκούνταρντ τίναξε πίσω περιφρονητικά τους στρογγυλοκομμένους βοστρύχους του. «Έχει μαζί του ένα τσούρμο που χορεύει πυγεγύρια και την παλαβή ιδέα ότι θα θέλαμε να χορέψουν στην κηδεία». Τα χείλη του έστριψαν χλευαστικά, μ' αυτή την επικριτική αλλά και ζηλιάρικη έκφραση που παίρνουν οι Γκορεντιανοί όταν μιλάνε για παρακατιανούς ξένους.

Δε θα σκεφτόμουν ποτέ να συμπεριλάδω την πυγεγύρια στο πρόγραμμα, γιατί εμείς, οι πολίτες του Γκόρεντ, δε χορεύουμε στις κηδείες. Ωστόσο, δεν υπήρχε περίπτωση να αφήσω να περάσει έτσι η αποδοκιμασία του Γκούνταρντ. «Η πυγεγύρια είναι αρχαίος χορός και χαίρει μεγάλης εκτίμησης στην Πορφυρία».

Ο Γκούνταρντ ρουθούνισε ενοχλημένος. «Η κατά λέξη μετάφραση για την *πυγεγύρια* δεν είναι “χορός της παλλόμενης κοιλιάς”;» Έστρεψε νευρικά το βλέμμα του προς τους αγίους που μας κοιτούσαν από τα τόξα των τοίχων, του φάνηκε ότι αρκετοί απ' αυτούς είχαν συνοφρωθεί και φίλησε ευλαδικά την άρθρωση των δακτύλων του. «Τέλος πάντων, το μπουλούκι του είναι στο περιστύλιο και ταράζει τους μοναχούς».

Το κεφάλι μου είχε αρχίσει να πονάει. Έδωσα το φλάουτο στον Γκούνταρντ. «Δώσ' το στον ιδιοκτήτη του και διώξε αυτό το μπουλούκι, όμως ευγενικά, σε παρακαλώ».

«Φεύγεις κιόλας;» ρώτησε ο Γκούνταρντ. «Αρκετοί από μας θα πάμε στην Ηλιόλουστη Μαϊμού». Και με τα λόγια αυτά άπλωσε το χέρι του και με ακούμπησε στο αριστερό μπράτσο.

Πάγωσα, παλεύοντας ενάντια στην παρόρμηση να τον σπρώξω ή να το δάλω στα πόδια. Πήρα βαθιά ανάσα για να ηρεμήσω. «Σ' ευχαριστώ, αλλά δεν μπορώ» είπα κατεβάζοντας μαλακά το χέρι του, με την ελπίδα ότι δεν τον είχα προσβάλει.

Η έκφρασή του, πάντως, έδειχνε ότι μάλλον ένιωθε κάπως προσβεβλημένος.

Το λάθος δεν ήταν δικό του. Εκείνος υπέθετε ότι κι εγώ ήμουν ένα φυσιολογικό άτομο και θα μπορούσε να ακουμπήσει το χέρι μου χωρίς κανένα πρόβλημα. Ήθελα πραγματικά με όλη μου την ψυχή να κάνω φιλίες σ' αυτήν τη δουλειά, αλλά στο μυαλό μου ερχόταν πάντα η γνωστή υπενθύμιση, ακριδώς όπως η νύχτα ακολουθεί τη μέρα: δεν μπορούσα να εγκαταλείψω τελείως τις προφυλάξεις μου.

Στράφηκα προς την εξέδρα της χορωδίας για να πάρω τον μανδύα μου. Ο Γκούνταρντ παραμέρισε για να μ' αφήσει να περάσω. Πίσω μου ο γέρος φώναζε: «Κυρία, περιμένε! Ο Άμπντο ήρθε από τόσο μακριά μόνο και μόνο για να σε συναντήσει!».

Κοιτώντας κατευθείαν μπροστά, ανέδηκα τις σκάλες, κι έτσι με έχασε από τα μάτια του.

Οι μοναχοί είχαν τελειώσει τον ύμνο της Αναχώρησης κι εκείνη τη στιγμή τον ξανάρχιζαν, όμως ο κυρίως ναός ήταν ακόμα μισογεμάτος. Κανείς δεν έδειχνε να θέλει να φύγει. Ο πρίγκιπας Ρούφος ήταν δημοφιλής. Εγώ μόλις

που τον ήξερα, μου είχε μιλήσει όμως ευγενικά και στα μάτια του διέκρινα μια λάμψη όταν με σύστησε σ' αυτόν ο Βιριίδιος. Και μάλλον με το ίδιο λαμπερό βλέμμα είχε κοιτάξει και τη μισή πόλη, αν έκρινε κανείς από τους μαζεμένους πολίτες, που μιλούσαν σιγανά, χειρονομώντας, σαν να μην πίστευαν αυτό που συνέβαινε.

Ο Ρούφος είχε δολοφονηθεί ενώ κυνηγούσε, και η Βασιλική Φρουρά δεν είχε ακόμα κανένα στοιχείο για να ανακαλύψει ποιος το έκανε. Το κεφάλι του που έλειπε παρέπεμπε ίσως στους δράκους. Φανταζόμουν ότι και οι σααραντράι που παρευρίσκονταν στην κηδεία αυτό το γνώριζαν καλά. Είχαμε μόνο δέκα μέρες μέχρι να φτάσει ο Άρντμαγκαρ και δεκατέσσερις μέχρι την επέτειο της Συνθήκης. Αν τον πρίγκιπα Ρούφο τον είχε σκοτώσει δράκος, η συγκυρία ήταν πραγματικά πολύ κακή. Οι πολίτες ήταν ήδη αρκετά αρνητικοί απέναντι στο γένος των δράκων.

Ακολούθησα τον νότιο διάδρομο, αλλά η πόρτα ήταν φραγμένη από οικοδομικά υλικά. Στοιβές από μεταλλικούς και ξύλινους σωλήνες έπιαναν το μισό πάτωμα. Συνέχισα διασχίζοντας τον κυρίως ναό με κατεύθυνση τις μεγάλες θύρες της εισόδου, πάντα σε επιφυλακή, μήπως και καραδοκούσε ο πατέρας μου πίσω από καμιά κολόνα.

«Σ' ευχαριστώ!» μου φώναξε μια ηλικιωμένη γυναίκα τη στιγμή που περνούσα δίπλα της. Ακούμπησε τα χέρια της στην καρδιά της. «Τέτοια συγκίνηση δεν έχω ξαναβιώσει ποτέ».

Δέχτηκα τα καλά της λόγια κουνώντας ελαφρά το κεφάλι μου, ο ενθουσιασμός της όμως τράβηξε την προσο-

χή και άλλων παρευρισκομένων. «Υπερβατικό!» άκουσα να λένε. «Εξαιρετικό!» Κουνούσα χαριτωμένα το κεφάλι μου και προσπαθούσα να χαμογελάσω καθώς παραμέριζα τα χέρια που απλώνονταν προς το δικό μου. Άνοιγα δρόμο μέσα στο πλήθος με χαμόγελο τόσο στυφό και ψεύτικο όσο αυτό ενός σααράντρας.

Φόρεσα την κουκούλα του μανδύα μου καθώς περνούσα δίπλα από μια ομάδα πολιτών ντυμένων με χειροποίητες λευκές κοντές ζακέτες. «Έχω θάψει αμέτρητους δικούς μου και τώρα όλοι αυτοί κάθονται στο τραπέζι του Ουρανού» έλεγε ένας μεγαλόσωμος άντρας, μέλος κάποιας συντεχνίας, με ένα τσόχινο καπέλο τραβηγμένο χαμηλά πάνω στο κεφάλι του. «Μέχρι σήμερα όμως δεν είχα δει ποτέ την Ουράνια Σκάλα».

«Δεν έχω ξανακούσει κανέναν να παίζει έτσι. Ο τρόπος της δεν ήταν και πολύ γυναικείος, εσείς τι λέτε;»

«Ίσως είναι ξένη». Τώρα γελούσαν.

Έσφιξα τα χέρια μου γύρω από το κορμί μου και τάχυνα το δήμα μου προς τις θύρες, φιλώντας τη γροθιά μου με το βλέμμα στραμμένο στον ουρανό, γιατί αυτό πρέπει να κάνει κάποιος βγαίνοντας από τη μητρόπολη, ακόμα κι αν αυτός ο κάποιος είναι... εγώ.

Όρμησα έξω στο αχνό απογευματινό φως και γέμισα τα πνευμόνια μου με τον παγωμένο καθαρό αέρα. Ένωσα την έντασή μου να διαλύεται. Ο χειμωνιάτικος ουρανός είχε ένα εκτυφλωτικό γαλάζιο χρώμα και οι πενθούντες, που τώρα αναχωρούσαν, γλιστρούσαν τριγύρω σαν φύλλα σπρωγμένα από τον τσουχτερό άνεμο.

Μόνο τότε πρόσεξα τον δράκο που με περιέμενε στα σκαλιά της μητρόπολης. Στο πρόσωπό του διέκρινα, κα-

θώς με κοιτούσε, την καλύτερη απομίμηση ανθρώπινου χαμόγελου που θα μπορούσε να πετύχει. Κι εκείνη τη στιγμή κανείς στον κόσμο δε θα θεωρούσε εγγάρδια και υποστηρικτική την αποστραγγισμένη από συναισθήματα έκφραση του Όρμα – παρά μόνο εγώ.